
ABHIDHAMMĀVATĀRA

TRANSLATION AND COMMENTARY

THE BEST VESSEL FOR CROSSING THE OCEAN OF ABHIDHAMMA

Venerable Buddhadatta Composed
Venerable Gunodaya Bhikkhu Translated and Commentated

DHAMMA DĀNA

2025

Abhidhammāvatāro

Ācariyena
Bhaddanta Buddhaddattena
Kato

Brief Contents

How to Use This Typesetting Template	v
1 Exposition of Consciousness (Citta)	1
2 Exposition of Mental Factors (Cetasika)	3
Glossary of Terms	5
Bibliography	9

How to Use This Typesetting Template

Detailed Contents

0.1	Pali Text	vi
0.2	Burmese Translation	vi
0.3	Academic Annotation System	vii
0.4	Grammatical Analysis	vii
0.4.1	ကိတ်	vii
0.4.2	တဒ္ဓိတ်	vii
0.4.3	သမာသ်	vii
0.4.4	Noun	vii
0.4.5	Verb	vii
0.5	Notes System	viii
0.5.1	Inline Notes	viii
0.5.2	End Notes	viii
0.5.3	Footnote	viii
0.5.4	Margin Notes	viii
	Commentary	ix
	Table of Meanings	x

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

0.1 Pali Text

8. Cittam cetasikaṃ rūpaṃ, nibbānanti niruttaro; Catudhā desayī dhamme, catusaccappakāsaṇo.

Tattha cittanti visayavijānaṇaṃ cittaṃ, tassa pana ko vacanattho? Vucate – sabbaśaṅgāhakavasena pana cintetīti cittaṃ, attasantānaṃ vā cinotītipi cittaṃ.

9. Vicittakaraṇā cittaṃ, attano cittaṭṭhāya vā; Paññattiyampi viññāṇe, vicitte cittaṃ kammakā; Cittasammuti datṭhabbā, viññāṇe idha viññunā.

Taṃ pana sārammaṇato ekavidhaṃ, savipākāvipākato duvidhaṃ. Tattha savipākam nāma kusalākusalaṃ, avipākam abyākataṃ. Kusalākusalābyākatajātibhedato tividhaṃ.

Tattha kusalanti panetassa ko vacanattho?

10. Kucchitānaṃ salanato, kusānaṃ lavanena vā; Kusena lātabbattā vā, kusalanti pavuccati.

0.2 Burmese Translation

၁။ အကျွန်ုပ်သည် ဤသို့ ကြားနာခဲ့ရပါသည် - အခါတစ်ပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် များစွာသော ငါးရာခန့်မျှသော ရဟန်းသံဃာနှင့်အတူ ရာဇဂြိုဟ် (ပြည်) နှင့် နာဠန္ဒာ (မြို့) အကြား၌ ခရီးရှည်ကြွတော်မူ၏။ သုပ္ပိယပရိပိုဇ်သည်လည်း တပည့်ဖြစ်သော ဗြဟ္မဒတ်လုလင်နှင့်အတူ ရာဇဂြိုဟ် (ပြည်) နှင့် နာဠန္ဒာ (မြို့) အကြား၌ပင် ခရီးရှည်သွား၏။ ထို (ခရီး) ၌ သုပ္ပိယပရိပိုဇ်သည် ဘုရား တရား သံဃာ၏ အပြစ်ကို များစွာသော အကြောင်းဖြင့် ပြော၏။ သုပ္ပိယပရိပိုဇ်၏ တပည့်ဖြစ်သော ဗြဟ္မဒတ်လုလင်သည်ကား ဘုရား တရား သံဃာ၏ဂုဏ်ကို များစွာသော အကြောင်းဖြင့် ပြော၏။ ဤသို့လျှင် ထိုဆရာတပည့်နှစ်ဦးတို့သည် အချင်းချင်း တိုက်ရိုက်ဆန့်ကျင်သော စကားကို ပြောလျက် မြတ်စွာဘုရားနှင့် ရဟန်းသံဃာ၏ နောက်မှ နောက်မှ အစဉ်လိုက်ကုန်၏။

0.3 Academic Annotation System

Canon: This text is from pāli canon.

Commentary: < This text is from aṭṭhakatha. >

Subcomm.: { This text is from ṭīkā. }

Other: [This text is from othertext.]

0.4 Grammatical Analysis

0.4.1 ကိတ်

$$\triangle = \sqrt{+ *}$$

$$\triangle_{\text{ဗုဒ္ဓ}}[\text{မြတ်စွာဘုရား}] = \sqrt{\text{ဗုဒ္ဓ}}[\text{သ်}] + * \text{တ}[\text{တတ်}]$$

$$\triangle = \triangle \sqrt{+ *}$$

$$\triangle_{\text{ဝိစာရ}} = \triangle_{\text{ဝိ}} \sqrt{\text{စာရ}} + * \text{ဏ}$$

$$\triangle = \sqrt{+ * + *}$$

$$\triangle_{\text{ဗုဒ္ဓ}} = \sqrt{\text{ဗုဒ္ဓ}} + * \text{ဧက}[\text{ေ}] + * \text{တ}$$

0.4.2 တဒ္ဒိတ်

$$\triangle = \triangle + *$$

0.4.3 သမာသ်

$$\triangle = \triangle + \triangle$$

0.4.4 Noun

$$\odot \text{buddho} = \triangle \text{buddha} + @ \text{si}$$

0.4.5 Verb

$$\odot \text{gacchati} = \sqrt{\text{gamu}} + * \text{a} + @ \text{ti}$$

0.5 Notes System

0.5.1 Inline Notes

၁။ အကျွန်ုပ်သည် ဤသို့ ကြားနာခဲ့ရပါသည် - အခါတစ်ပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည်^[This is Inline Notes from othertext.] များစွာသော ငါးရာခန့်မျှသော ရဟန်းသံဃာနှင့်အတူ^{<This is Inline Notes from atthakatha>} ရာဇဂြိုဟ် (ပြည်) နှင့် နာဠန္ဒာ (မြို့) အကြား၌ ခရီးရှည်ကြွတော်မူ၏။ သုပ္ပိယပရိဗိုဇ်သည်လည်း တပည့်ဖြစ်သော ဗြဟ္မဒတ်လုလင်နှင့်အတူ ရာဇဂြိုဟ် (ပြည်) နှင့် နာဠန္ဒာ (မြို့) အကြား၌ပင် ခရီးရှည်သွား၏။ ထို (ခရီး) ၌ သုပ္ပိယပရိဗိုဇ်သည် ဘုရား တရား သံဃာ၏ အပြစ်ကို များစွာသော အကြောင်း^{This is Inline Notes from tika(နိကာ).} ဖြင့် ပြော၏။

0.5.2 End Notes

သုပ္ပိယပရိဗိုဇ်၏ တပည့်ဖြစ်သော ဗြဟ္မဒတ်လုလင်သည်ကား ဘုရား တရား သံဃာ၏ဂုဏ်ကို^[1] များစွာသော အကြောင်းဖြင့် ပြော၏။ ဤသို့လျှင် ထိုဆရာတပည့်နှစ်ဦးတို့သည် အချင်းချင်း တိုက်ရိုက်ဆန့်ကျင်သော^[2] စကားကို ပြောလျက် မြတ်စွာဘုရားနှင့် ရဟန်းသံဃာ၏ နောက်မှ နောက်မှ အစဉ်လိုက်ကုန်၏။

0.5.3 Footnote

Vicittakaraṇā cittaṃ, attano⁽¹⁾ cittaṭṭāya vā; Paññattiyampi viññāṇe, vicitte cittakammake; Cittasammuti datṭhabbā, viññāṇe idha viññunā.

0.5.4 Margin Notes

p.158

သုပ္ပိယပရိဗိုဇ်၏ တပည့်ဖြစ်သော ဗြဟ္မဒတ်လုလင်သည်ကား ဘုရား တရား သံဃာ၏ဂုဏ်ကို^[3] များစွာသော အကြောင်းဖြင့် ပြော၏။ ဤသို့လျှင် ထိုဆရာတပည့်နှစ်ဦးတို့သည် အချင်းချင်း တိုက်ရိုက်ဆန့်ကျင်သော^[4] စကားကို ပြောလျက် မြတ်စွာဘုရားနှင့် ရဟန်းသံဃာ၏ နောက်မှ နောက်မှ အစဉ်လိုက်ကုန်၏။

⁽¹⁾ This is footnote.

Commentary

[1] အကျယ်ရှင်းလင်းချက်။ **Commentary:** < This text is from aṭṭhakatha. >⁽²⁾ (p. viii)

[2] another note.(p. viii)

[3] အကျယ်ရှင်းလင်းချက်။(p. viii)

[4] another note.(p. viii)

⁽²⁾ Buddhaghosa, [Vibh. Aṭṭha. 1](#)

Table of Meanings

Chapter 1

Exposition of Consciousness (Citta)

Chapter 2

Exposition of Mental Factors (Cetasika)

Glossary of Terms

consciousness Original:စိတ္တံ Expl.:The fundamental element of cognition, the process of knowing an object.

mind-element Original:မနောဓာတု

mind-consciousness-element Original:မနောဝိညာဏဓာတု

base Original:ဝတ္ထု

rebirth-linking Original:ပဋိသန္ဓိ

life-continuum Original:ဘဝဂ်

death Original:စုတိ

registration Original:တဒါရမ္မဏံ

receiving Original:သမ္ပုဋ္ဌိက္ခနံ

investigating Original:သန္တိရဏံ

determining Original:ဝေါဠုပ္ပနံ

adverting Original:အာဝဇ္ဇနာ

object Original:အာရမ္မဏံ

location Original:ဌာနံ

mental factor Original:စေတသိကံ

contact Original:ဖဿော

feeling Original:ဝေဒနာ

perception Original:သညာ

volition Original:စေတနာ

initial application Original:ဝိတက္ကော

sustained application Original:ဝိစာရော

rapture Original:ပီတိ

one-pointedness of mind Original:စိတ္တေနက္ခတာ

faith Original:သဒ္ဓါ

mindfulness Original:သတိ

energy Original:ဝီရိယံ

wisdom Original:ပညာ

non-delusion Original:အမောဟော

life faculty Original:ဇီဝိတိန္ဒြိယံ

non-greed Original:အလောဘော

non-hatred Original:အဒေါသော

moral shame Original:ဟိရီ

moral dread Original:ဩတ္တပ္ပံ

tranquility of mental body Original:ကာယပ္ပဿန္တိ

tranquility of consciousness Original:စိတ္တပ္ပဿန္တိ

lightness of mental body Original:ကာယလဟူတာ

lightness of consciousness Original:စိတ္တလဟူတာ

malleability of mental body Original:ကာယမုဒတာ

malleability of consciousness Original:စိတ္တမုဒတာ

wieldiness of mental body Original:ကာယကမ္မညတာ

wieldiness of consciousness Original:စိတ္တကမ္မညတာ

proficiency of mental body Original:ကာယပါဂုညတာ

proficiency of consciousness Original:စိတ္တပါဂုညတာ

rectitude of mental body Original:ကာယုဇကတာ

rectitude of consciousness Original:စိတ္တုဇကတာ

yevāpanaka Original:ယေဝါပနက

desire-to-act Original:ဆန္ဒော

decision Original:အဓိမောက္ခော

attention Original:မနသိကာရော

equanimity Original:တတြမဇ္ဈတ္တတာ

compassion Original:ကရုဏာ

appreciative joy Original:မုဒိတာ

abstinence from bodily misconduct Original:ကာယဒုစ္စရိတဝိရတိ

abstinence from verbal misconduct Original:ဝစီဒုစ္စရိတဝိရတိ

abstinence from wrong livelihood Original:မိစ္ဆာဇီဝဝိရတိ

threefold abstinence Original:ဝိရတိတ္ထယံ

restlessness Original:ဥဒ္ဓစ္စံ

conceit Original:မာနော

envy Original:ဣဿာ

avarice Original:မစ္ဆရိယံ

worry Original:ကုက္ကုစ္စံ

sloth Original:ထိနံ

torpor Original: မိဒ္ဓိ

greed Original: လောဘော

hatred Original: ဒေါသော

delusion Original: မောဟော

wrong view Original: ဒိဋ္ဌိ

doubt Original: ဝိစိကိစ္ဆာ

shamelessness Original: အဟိရိကံ

fearlessness Original: အနောတ္တပ္ပံ

matter Original: ရူပံ

bodily postures Original: ကုရိယာပထော

intimation Original: ဝိညတ္တိ

derived matter Original: ဥပါဒါရူပ

temperature Original: ဥတု

Nibbāna Original: နိဗ္ဗာန်

defilement Original: ကိလေသော

impulsion Original: ဇဝနံ Expl.: Minds with intensity.

plane Original: ဘူမိ

individual Original: ပုဂ္ဂလော

without consciousness Original: အစိတ္တက

with consciousness Original: သစိတ္တက

concept Original: ပညတ္တိ

Bibliography

Buddhaghosa. [Aṭṭhasālinī](#).
ဓမ္မသင်္ဂဟိယိ.